

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

Poročilo Sveta za prosveto

V 87. številki »Glasnika« smo objavili uvodni govor predsednice okrajnega sveta za prosveto tov. Mime Zupančičeve, ki ga je imela na 26. seji obeh zborov OLO dne 4. t. m. Zbora sta obravnavala probleme šolstva v okraju. Danes objavljamo celotno poročilo Sveta za prosveto, iz katerega je razvidno stanje šolstva v območju okraja.

Globoke družbene spremembe, ki so nastale pri nas kot rezultat uspešno izbojevane revolucije, so omogočile in sprožile hiter proces spreminjanja naše države iz zaostale v tehnično napredno državo z novim socialističnim družbenim sistemom. Ta velikanska sprememba se odraža na vseh področjih javnega življenja, ima pa tudi svoj poseben značaj v vzgojno-izobraževalnem procesu naše mladine in delovnih ljudi. Hiter družbeno-ekonomski in tehnični napredek narekuje v prosveti in šolstvu nove oblike organizacije izobraževalnega procesa v okviru šolskega in izvenšolskega sistema in terja novo vsebino pouka, prilagojeno novim zahtevam. V zadnjih letih je naša družba posvetila veliko pozornosti vzgojno-izobraževalnemu delu in dosedanji uspehi so že ploden rezultat intenzivnega in načrtnega dela vseh delovnih ljudi, predvsem pa tistih družbenih in upravnih organov, ki to delo neposredno vodijo, usmerjajo reformo pouka in odločilno

vplivajo pri spremembah oziroma dopolnitvah šolskega in izvenšolskega sistema izobraževanja in usmerjanja kadrov.

To delo pa je izredno odgovorno in obsežno, saj je spreminjanje in dopolnjevanje vzgojno-izobraževalnega sistema tesno povezano z družbenim razvojem in obsega vse vrste šol, od osnovnih do visokih, in poleg šol še v veliki meri izobraževanje izven šolskih oddelkov. Osnovna zahteva tega reformnega prizadevanja je prav v tem, da je šolsko delo tesno povezano z življenjem, z družbeno stvarnostjo in da tudi oblike izvenšolskega izobraževanja (s pomočjo delavskih univerz, s priučevanjem na delovnih mestih itd.) narekujejo stvarne potrebe tistih enot, za katere vzgajamo in izobražujemo mladino in odrasle. V ljubljanskem okraju je prav zaradi tega problem izobraževanja izredno obsežen in raznolik. To že potrjujeta veliko število šol različnih vrst in veliko število učno-vzgojnih moči.

V ljubljanskem okraju je:

261 osnovnih šol s	54.391 učenci
17 strokovnih šol s praktičnim poukom z	2.216 učenci
18 vajenskih šol s	3.505 učenci
14 srednjih strokovnih šol s	5.578 učenci
9 gimnazij z	2.813 učenci
2 šoli za učno-vzgojni kader s	744 učenci
3 srednje umetniške šole s	557 učenci
16 nižjih glasbenih šol s	3.124 učenci
9 zavodov za posebno šolstvo z	857 učenci
40 vzgojnih domov s	5.368 učenci
56 varstveno-vzgojnih ustanov s	4.064 učenci
1 vzgojno posvetovalnico	
446 šol in ustanov s	83.217 učenci

Mladino poučuje, vzgaja in oskrbuje 3494 učno-vzgojnih moči. Ta statistika obsega samo podatke rednih šol in vzgojnih ustanov. Pri rednih šolah pa se izobražujejo tudi odrasli oziroma zaposleni ljudje.

Število teh je v zadnjem letu zelo naraslo. V preteklem šolskem letu je bilo v ljubljanskem okraju 42 oddelkov z 2580 odraslimi slušatelji. Po posameznih vrstah šol je podoba naslednja:

pri osemletkah je bilo v š. l. 1959/60	30 oddelkov s 1.345 slušatelji
pri strokovnih šolah	7 oddelkov s 645 slušatelji
pri mojstrskih šolah	4 oddelki s 375 slušatelji
pri gimnazijah	1 oddelek z 215 slušatelji

Skupaj 42 oddelkov z 2.580 slušatelji

To, da omogočimo odraslim izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje, je ena izmed važnih nalog reformnega prizadevanja naše družbe. Dasi je v zadnjih letih vidno veliko izboljšanje, vendarle je to število še prenizko. Svet za prosveto OLO je v zadnjem času s pomočjo vzgojnih zavodov še povečal možnosti za študij odraslih in zaposle-

nih. Tako n. pr. že delujejo oddelki Srednje ekonomske šole, Srednje tehniške šole za strojno stroko in Srednje tehniške šole za elektro stroko izven Ljubljane (v Kamniku, v Trbovljah). Za to šolsko leto je Srednja vzgojiteljska šola pripravila oddelek za odrasle, s čimer bo pripomogla k strokovnemu usposabljanju kadrov, ki jih potrebujemo

v večjem številu v otroških varstvenih ustanovah. Prav tako razširja svoje delo Administrativna šola.

Velikega pomena za izobraževanje zaposlenega strokovnega kadra so izobraževalni centri pri gospodarskih organizacijah ter izobraževalna dejavnost zbornic, delavske univerze in drugih institucij, kar se

Leto	Štev. vključenih delavcev	Indeks	Štev. priučenih in nekvificiranih delavcev	Indeks
1957	1.553	100	2.685	100
1958	1.298	93,6	3.254	120
1959	1.062	68,3	3.798	141

Takšno stanje pa ne ustreza tehničnemu napredku, zato je popolnoma jasno, da je treba poleg šolskega načina izobraževanja porabiti tudi druge poti, ki bodo odpravile velike vrzeli. S široko zastavljenim načinom izobraževanja odraslih bo mogoče zadostiti potrebam po kadrih, ki ga terja hitri družbeni razvoj.

Na ta način bo tudi zadoščeno pravicam slehernega delovnega človeka, da ima vse možnosti doseči najvišjo strokovno kvalifikacijo.

K izobraževanju odraslih je treba prišteti tudi rezultate izobraževalnih centrov pri podjetjih, ki se prav v zadnjem času razvijajo in krepijo.

V okviru Delavske univerze se je udeležilo od septembra 1959 do aprila 1960 raznih oblik izobraževanja 78.400 ljudi.

Naglega razvoja šolstva pa ni mogoče zajeti samo s števkami, čeprav so podatki zgovorni, temveč je treba iskati in videti napredek tudi v spremenjenih odnosih družbe do vzgojno-izobraževalnega dela ter v njegovi novi in spremenjeni vsebini. Reforma obsega vse vrste šol, intenzivno in sistematično pa se izvaja na osnovi lani izšlega Zakona za osnovne šole. Z izidom resolucije o izobraževanju strokovnih kadrov pa se bo pospešil proces reforme tudi v strokovnih šolah.

Trenutno stanje in predlogi za nadaljnje izvajanje reforme so naslednji:

1. Osnovne šole

Zakon o osnovni šoli, ki ga je sprejela republiška ljudska skupščina v skladu z zveznim zakonom v preteklem letu, je naložil ljudskim odborom veliko skrb, da zagotovijo vsem otrokom obvezno osemletno šolanje. Poleg tega je vnesel precej sprememb glede učnih načrtov in predmetnikov za posamezne razrede, prav tako pa tudi nove elemente učno-vzgojnega procesa, ki močno podčrtavajo povezanost šole s komuno, delovno vzgojo in skrb, da čim večje število učencev uspešno zaključi osemletno šolanje.

Občinski sveti za prosveto, v katerih pristojnosti so osnovne šole,

bo moralo v bodoče še razširiti in tesneje koordinirati svoje delo s šolskim sistemom izobraževanja. Okrajna obrtna zbornica je organizirala 36 tečajev, ki jih je obiskovalo 973 slušateljev raznih strok, Okrajna gostinska zbornica je organizirala 12 tečajev, ki jih je obiskovalo 261 slušateljev. Okrajna trgovinska zbornica pa je februarja 1960 ustanovila Poslovodsko šolo. Potreba po izobraževanju zaposlenega kadra pa hitreje narašča, kakor se razvijajo oblike izobraževanja.

Podatki Okrajne obrtne zbornice kažejo za obrtno področje naslednjo sliko:

so si skupno z občinskimi in šolskimi odbori mnogo prizadevali, da bi čimvečje število otrok lahko obiskovalo kvaliteten osnovnošolski pouk. Dosežen je velik napredek, saj je deležno 87% otrok takšnega osemletnega šolanja, ki se v višjih razredih zaključuje s predmetnim poukom. 13% otrok pa še vedno obiskuje šole s kombiniranim poukom, to se pravi, da ti otroci še ne uživajo prednosti šolanja na popolnih in organiziranih osemletkah. Razumljivo je, da pouk na takšnih šolah ne dosega kvalitete pouka osemletk, zaradi tega si mnogi občinski odbori in sveti prizadevajo, da ali razširijo mrežo popolnih osemletk ali pa da vozijo otroke z avtobusi iz oddaljenejših krajev, kjer ni pogojev za popolne osemletne šole, v bližnje osemletne šole. V večini primerov starši sami želijo, da se njihovi otroci vozijo v višje razrede bližnje popolne osemletke, ker vedo, da v šoli s kombiniranim poukom ni mogoče zagotoviti primerne kvalitete pouka, povrhu tega pa takšno rešitev narekuje tudi pomanjkanje učnega osebja v oddaljenejših krajih. V občini Kočevje je pomanjkanje učnega osebja celo tolikšno, da je morala občina organizirati prevoz tudi za otroke nižjih razredov osnovne šole. Svet za prosveto OLO priporoča takšno rešitev tega problema za otroke višjih razredov in se naj izvede povsod, kjer to dopuščajo terenske razmere. V nekaterih predelih pa takšna rešitev ni izvedljiva (občina Cerknica, Loška dolina), zato iščejo ponekod rešitev v ustanovitvi dijaškega doma. Svet za prosveto OLO pa teži za tem, da bi popolne osemletne šole nudile vso strokovno pomoč niže organiziranim šolam v svojem območju. Ta pomoč je lahko različna. Popolne osemletne šole lahko na svojih ali sosednjih šolah organizirajo dopolnilne tečaje, izmenjujejo učiteljsko osebje, posojajo učila itd. Na takšen način bi nastale matične popolne osemletne osnovne šole, ki naj skrbijo tudi za strokovnost in kvaliteto pouka na bližnjih niže organiziranih šolah.

V ljubljanskem okraju je 69 popolnih osnovnih šol, 11 popolnih

